

Emilija Daukantaitė-Jablonskienė

Emilija Daukantaitė-Jablonskienė (1952–2025) – lituanistė, pedagogė, visuomenės, kultūros veikėja, literatė, kraštotyrininkė, gėlininkė.

Lietuvių kalbos sergėtojai, pamatę, kaip šiame leidinyje nurodomos ištekęsusių moterų pavardės, kurios dokumentuose nebuvo ir nėra sudvigubintos, t. y. nerašomos per brūkšnelį, gali knygos leidėjams atsiųsti drausminantį raštą, bet... Tai pasakojimai, atsiminimai apie žmones, kurie yra kilę iš šio Lenkimų krašto. Čia gimdami jie atsinešė savo tėvų ir motinų pavardes, tad dabar, kai jie jau ilgą gyvenimo kelią nuėję, po platų pasaulį išsibarstę, kai kurie ir amžinam poilsiui į Lenkimus sugrįžę, tik pagal mergautines pavardes daugelis čia gyvenančių žmonių jas prisimena, atpažįsta, o pavardę, jų pasirinkta po vedybų – mažai kam žinoma. Taip ir su jau išnykusiu Lenkimų seniūnijos Palegijos kaime gimusia, čia veikusioje pradinėje mokykloje kelią į žinių pasaulį pradėjusia eiti Emilija. Šio krašto žmonėms ji visada buvo Daukantaitė. Pagal jos pavardę gali pamanyti, kad ji iš garbingos Simono Daukanto giminės kilusi. Gal ir taip, nors toje giminės šakoje, kurią pradėjo Simono tėvai Jurgis Daukantas ir Kotryna Odinaite-Daukantienė (Jaušienė), Emilijos giminės šakelės nematyti, nes nei Simonas, nei jo brolis Aleksandras savo vaikų neturėjo, tad turėtą Daukantų pavardę patys su savimi į Amžinybę nusinešė. Bet... jų tėvas Jurgis Daukantas turėjo ir brolių, ir dėdžių, senelių bei prosenelių. Vartydamas lotynų, lenkų, rusų, lietuvių kalbomis primargintų išlikusių Lenkimų šv. Onos bažnyčios senųjų metrikų knygas, gali dažnai pamatyti Daukantų pavardę. Kas kokiai giminei jie priklausė – atskira tyrinėjimų tema.

Tas bandymas įžvelgi Emilijos sąsajas su Simono Daukanto gimine dėl to, kad ant stalo guli pluoštas lapų, kuriuose – jos eilės (Emilija buvo prie Skuodo



Emilija Daukantaitė-Jablonskienė. Skuodo fotoateljė nuotraukos fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

rajono savivaldybės Romualdo Granausko viešosios bibliotekos veikiančio literatų Nojaus klubo narė). Eilėraščiai įdomūs, įtraukiantys ir liudijantys, kad rašo turtingą žodyną turintis, talentingas ir literatūrą išmanantis žmogus:

*„Virpa našlaitės
ant striukos
štapelinės suknelės...*

*Išles tau akis varnai, –
išles.*

*Atvašymo lapeliai
žali*

limpa prilimpa
prie
žaizdos...
Ilgai skaudės –
dar ilgai...
Žvairaake pelėda, –
pelynų kartumas
apverčia pasaulį.
Štapelio šilkas
glosto blauzdas.
Pėdos svaigiai
nugrimsta
į vieškelio pelenus
ir tviska,
kaip viskas, kas nepraeina.“

Taigi, gal čia „kaltas“ tas iš kartos į kartą perduodamas Daukantų genas ir ne tik jis?

Kai mokiausi Lenkimų vidurinėje mokykloje, buvau įsitikinusi, jog čia auklėtiniai gauna tokius žinių pagrindus, kurie juos pirmiausiai skatina rinktis humanitarines specialybes, tapti geriausiais Lietuvoje pedagogais, ypač lituanistais. Tokia nuomonė buvo susiformavusi todėl, kad tada mus lietuvių kalbos ir literatūros mokė tokie šios srities specialistai kaip Stefanija Martišauskaitė-Anužienė, Irena Saltonaitė-Ramaneckienė, algirdas Ramaneckas, Adelija Mikštaitė-Drukteinienė, kt., ir kad mane pačią nuo mažens traukė knygos – įvairių žanrų grožinė literatūra, vyresnėse klasėse kaip jaunoji literatė, kalbininkė buvau globojama tuo metu kurį laiką mokyklai vadovavusios, mokslų daktaro disertaciją rašiusios, mokykloje lietuvių kalbos būreliui, kurį lankiau, vadovavusios jau minėtos mokytojos I. Saltonaitės-Ramaneckienės.

E. Daukantaitė už mane buvo penkeriais metais vyresnė, ją lietuvių grožinės literatūros keliu



Lenkimų vidurinės mokyklos XIV abiturientų laidos (1969–1970 mokslo metai) auklėtiniai kartu su klasės auklėtoja Ale Misiūnaite-Dimiene. Emilija Daukantaitė – pirmoje eilėje trečia iš kairės. Fotoreprodukcija iš RKIC archyvo

vedė, tikėtina, renkantis gyvenimo kelią, kryptį parodė daugeliui lenkimiškių moksleivių tada puikios pedagogės lituanistės pavyzdžiu buvusi, atmintį apie S. Daukantą Lenkimuose ir visame Skuodo rajone gaivinti pradėjusi mokytoja S. Martišauskaitė-Anužienė.

Emilija gimė 1952 m. sausio 1 d. dabar jau išnykusiame dabartinės Lenkimų seniūnijos Palegijos kaime, kuris yra apie 3–4 km nuo Lenkimų miestelio, tarp Žemytės ir Juodeikių kaimų. Kaip ir visoje Lenkimų seniūnijoje, taip ir čia plyti lygumos, kraštas miškingas, netoli srovena Šventosios upelis, romantiškai nuteikia gražus Lenkimų pušynas. Visa tai Emilija turėjo. Tokioje aplinkoje ji ir augo.

1956 m. Emilija pradėjo lankyti Palegijos pradinę mokyklą, baigusi ją, mokėsi Lenkimų vidurinėje mokykloje. 1970-aisiais, gavusi brandos atestatą, pasirinko lietuvių kalbos, literatūros ir pedagogikos studijas tuometiniame Vilniaus valstybiniame institute (dabar Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija), o 1975 m., baigusi šį institutą, kartu su diplomu gavo paskyrimą dirbti Skuodo rajono Mosėdžio miestelio vidurinėje mokykloje (dabar Mosėdžio gimnazija).

Mosėdyje, kuris visoje Lietuvoje garsėja gydytojo Vaclovo Into (1925–2007) ir dabar jau jo vardu pavadintu akmenų muziejumi, jo unikaliomis akmenų ekspozicijomis, puikiai tvarkomomis sodybomis, gėlynais, įdomiais želdiniais, Emilija, dirbdama lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja, praleido 15 metų. Vėliau buvo Skuodas – dveji darbo metai čia veikusiame lopšelyje-darželyje „Saulutė“.

Geri, daug darbinės ir gyvenimiškos patirties sukaupę specialistai, žmonės, jaučiantys poreikį ir turintys gebėjimą dalinti savo žinias bei širdies šilumą kitiems, nei dideliame mieste, nei mažame miestelyje nesimėto. Tokių Skuode itin reikėjo stiprinant nepriklausomybę atkūrusios valstybės švietimo sistemos pagrindus. Būtent tada, 1992-ai-

siais, didžiųjų pertvarkų laikotarpiu, Emilija buvo pakviesta tapti Skuodo rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir kultūros skyriaus kolektyvo nare. Neatsisakė ir pradėjo dirbti rajono mokyklų inspektore, vyriausiąja specialiste.

1995 m. ji tapo Klaipėdos apskrities viršininko administracijos Skuodo rajono švietimo inspektore, 1998 m. vėl sugrįžo dirbti į Skuodo rajono administracijos Švietimo skyrių.

Per tuos 20 metų, kai Emilija rūpinosi viso Skuodo rajono švietimo reikalais, ne kartą keitėsi įstaigų, kuriose ji dirbo, pavadinimai, bet nesikeitė jos požiūris į patikėtas pareigas. Ji darbe visada prioritetą teikė tam, kad mokyklose būtų dirbama kūrybingai, pedagogai sugebėtų pastebėti, atskleisti vaikų talentus ir skatinti juos tobulėti. Buvę ir šiandien dar dirbantys jos kolegos sako, kad jie visą laiką *„mokėsi iš jos kruopštumo, tolerancijos, kantraus ir išmintingo darbo įveikiant kasdienio švietimo srities iššūkius.“*

Emilija savo darbu, visuomeniškumu kelis dešimtmečius buvo pavyzdys visai rajono švietimiečių bendruomenei ir ne tik jai. Emilija daugelį metų aktyviai dalyvavo rajono kultūriniame gyvenime, organizuodavo ir vesdavo renginius, dalyvaudavo kultūrinėse programose, eiliavo, paskutiniaisiais metais nevaržydavo savęs, pvz., kad ir televizijos laidos metu apie savo gimtąjį kraštą pakalbėti visų lenki-

miškių vardu. Tam ji jautė turinti teisę, nes buvo čia giliai įleidusi šaknis ir sukaupusi daug žinių apie šio krašto istoriją, žmones, juos gerbė ir mylėjo.

Emilija buvo inteligentiška, plataus akiračio ir visada šviesą iš savęs spinduliuojantis žmogus.

2012 m. rugsėjo 28 d. ji išėjo į užtarnautą poilsį.

Vis greičiau ateinantys ir praeinantys metai balino plaukus, bet jai tai nebuvo pagrindas liūdėti. Ją džiugino knygos – grožinė literatūra, be kurios Emilijos gyvenimą sunku ir įsivaizduoti, ir tų knygų buvo labai daug. Dar buvo šeima. Su vyru Povilu jie kartu džiaugsmais ir rūpesčiais dalinosi 50 metų. Jų akyse užaugo sūnus Tadas, kuris su savo gyvenimo moterimi – žmona Inga – savo tėvus nudžiugino dviem anūkais – Jokūbu ir Domantu. Jie visada buvo laukiami jaukioje, gražiai tvarkomoje Emilijos ir Povilo sodyboje Žemytės kaime. Čia buvo daug žalumos ir gėlių. Į Anapus Emilija išėjo per patį jų žydėjimą – 2025 m. liepos 7-ąją. Lydima amžinam poilsiui į Lenkimų miestelio kapines Emilija taip pat skendo gėlių jūroje.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. Dalia Zabitienė, „Įpareigota ir įsipareigojusi“, *Mūsų žodis* (Skuodas), 2020-03-10, p. 4.
2. „Pro memoria Emilijai Jablonskienei (1952–2025)“, *Mūsų žodis* (Skuodas), 2025-07-11.